

ใบความรู้เรื่อง คำประสม

คำประสม คือ คำที่เกิดจากการนำคำมูลตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไป และมีความหมายต่างกันไปประสมกันเป็นคำใหม่คำมูลที่นำมาประสมกันอาจเป็นคำนาม สรรพนาม กริยาวิเศษณ์ และบุพบทก็ได้

หน้าที่ของคำประสม

๑. ทำหน้าที่เป็นนาม, สรรพนาม เช่น พ่อครัว พ่อบ้าน แม่พระ ลูกเสือ น้าต๋ง ช่างไม้ ชาวบ้าน เครื่องบิน หัวใจ นักการเมือง หมอตำแย ของเหลว
๒. ทำหน้าที่เป็นกริยา เช่น เสียเปรียบ กินแรง กินนอกกินใน อ่อนใจ ดีใจ เล่นตัว วางตัว ออกหน้า หักหน้า ลองดี ไปดี
๓. ทำหน้าที่เป็นวิเศษณ์ เช่น กินขาด ใจร้าย ใจเพชร ใจร้อน หลายใจ คอแข็ง
๔. ใช้ในเชิงเปรียบเทียบ เช่น กัมหน้า หมายถึง จำทน

แกะดำ	หมายถึง	คนที่ทำอะไรผิดจากผู้อื่นในกลุ่ม
ถ่านไฟเก่า	หมายถึง	หญิงชายที่เลิกร้าง
ไก่อ่อน	หมายถึง	ยังไม่ชำนาญ
นกต่อ	หมายถึง	ติดต่อหรือชักจูงผู้อื่นให้หลงเชื่อ

การสร้างคำประสม

๑. สร้างจากคำไทยทุกคำ เช่น แม่น้ำ ที่ราบ ลูกช้าง หมดตัว กินที่ แม่ยาย
๒. สร้างจากคำไทยกับคำภาษาต่างประเทศ เช่น เพลิดเพลิน นายตรวจ ของโปรด
๓. สร้างจากคำภาษาต่างประเทศทั้งหมด เช่น รถเมล์ รถบัส รถเก๋ง กิจจะลักษณะ
๔. สร้างคำเลียนแบบคำสมาส แต่ปนกับคำไทย เช่น ผลไม้ คุณค่า พระอู่ เทพเจ้า พระที่นั่ง ทูนทรัพย์

ข้อสังเกตของคำประสม

๑. คำประสมอาจเกิดจากคำต่างชนิดรวมกัน เช่น กินใจ (คำกริยา+คำนาม)
นอกเรื่อง (คำบุพบท+คำนาม)
๒. คำประสมเกิดจากคำหลายภาษารวมกัน เช่น รถเก๋ง (บาลี+จีน)
เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ (ไทย+อังกฤษ)
๓. คำที่ขึ้นต้นด้วย ผู้ นัก เครื่อง ช่าง หมอ ของ เป็นคำประสม เช่น ผู้ดี, นักเรียน, ชาวนา

ลักษณะของคำประสม

๑. คำประสมที่นำคำมูลที่มีเนื้อความต่างๆ มาประสมกัน แล้วได้ใจความเป็นอีกอย่างหนึ่ง เช่น **“หาง”** หมายถึง ส่วนท้ายของสัตว์ กับ **“เสือ”** หมายถึง สัตว์ชนิดหนึ่ง รวมเป็นคำประสมว่า **“หางเสือ” แปลว่า เครื่องถือท้ายเรือ** คำเหล่านี้มีความหมายต่างกับคำมูลเดิมทั้งนั้น คำประสมพวกนี้ถึงแม้ว่ามีใจความแปลกออกไปจากคำมูลเดิมก็ดี แต่ก็ต้องอาศัยเค้าความหมายของคำมูลเดิมเป็นหลักเหมือนกัน ถ้าเป็นคำที่ไม่มีเค้าความเนื่องจากคำมูลเลย แต่เพิธัญมาแยกออกเป็นคำมูลได้นับว่าเป็นคำประสมจะนับเป็นคำมูล
๒. คำประสมที่เอาคำมูลหลายคำซึ่งทุกๆ คำก็มีเนื้อความคงที่ แต่เมื่อเอามารวมกันเข้าเป็นคำเดียวก็มีเนื้อความผิดจากรูปเดิมไป ซึ่งถ้าแยกออกเป็นคำๆ แล้วจะไม่ได้ความดังที่ประสมกันอยู่นั้นเลย
๓. คำประสมที่เอาคำมูลมีรูปหรือเนื้อความซ้ำกันมารวมกันเป็นคำเดียว คำเหล่านี้บางทีก็มีเนื้อความคล้ายกับคำมูลเดิม บางทีก็เพี้ยนออกไปบ้างเล็กน้อย และอีกอย่างหนึ่งใช้คำมูลรูปไม่เหมือนกัน แต่เนื้อความอย่างเดียวกัน รวมกันเข้าเป็นคำประสมซึ่งมีความหมายต่างออกไปโดยมาก
๔. คำประสมที่ย่อออกมาจากใจความมาก คำพวกนี้มีลักษณะคล้ายกับคำสมาสเพราะเป็นคำย่ออย่างเดียวกันรวมทั้งคำอาการนามที่มีคำว่าการหรือความนำหน้า

